

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาในระบบ 11+3 ของอาจารย์วิทยาลัยครูในภาคเหนือ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาในระบบ 11+3 ของอาจารย์วิทยาลัยครูในภาคเหนือจำแนกตามประสบการณ์สอนและ วุฒิการศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยครู กังไซ และ วิทยาลัยครูหลวงพระบาง
4. เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาระบบ 11+3 ของอาจารย์วิทยาลัยครูในภาคเหนือ

สมมติฐานการวิจัย

1. อาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีปัญหาการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน
2. อาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีปัญหาการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน
3. อาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยครู กังไซ และวิทยาลัยครูหลวงพระบางมีปัญหาการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน

ประชากร และ กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประกอบด้วยอาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยครูในภาคเหนือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 (พ.ศ. 2552 - 2553) ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ใน วิทยาลัยครู กังไซ และ วิทยาลัยครูหลวงพระบาง ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวนทั้งหมดรวม 210 คน โดยจำแนกเป็นอาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยครู กังไซ 98 คน และ วิทยาลัยครูหลวงพระบาง 112 คน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 137 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของ อาจารย์วิทยาลัยครูภาคเหนือในระบบ 11+3 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แบ่งแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ออกเป็น 2 ฉบับ (ภาคผนวก)

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับแต่ละวิทยาลัยครู (ก้งไซและหลวงพระบาง) และ ประสิทธิภาพการสอน วุฒิการศึกษา ของอาจารย์วิทยาลัยครูในภาคเหนือของลาวเป็นแบบ สอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครู ในภาคเหนือของลาวเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียน การสอน 2) ด้านการใช้สื่อการเรียน การสอน 3) ด้านการวัดผลและประเมินผล

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสร้างเครื่องมือผู้วิจัยได้ดำเนินการมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย และ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อ การวัดผลและประเมินผล เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาที่จะ นำมาสร้างแบบสอบถาม เพื่อการวิจัยประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 44 ข้อ นำไปให้ประธาน และ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงแก้ไขแล้วมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 คน ได้ค่าเที่ยงตรงอยู่ในระหว่าง 0.67 – 1.00 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองกับอาจารย์ผู้สอน ในวิทยาลัยครูก้งไซ จำนวน 30 คนในช่วงวันที่ 21-25 เมษายน 2553 แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของ ครอนบาค ได้ค่าความ เชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ได้ค่าอำนาจ จำแนกรายข้อด้านสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ .21 ถึง .87

นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่น และมีความสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บ ข้อมูลต่อไป

แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสัมภาษณ์อาจารย์เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียน การสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล เน้นลักษณะของการสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างตามกรอบของการวิจัย จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่าน การตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครูภาคเหนือในระบบ 11 +3 ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนและ ด้านการวัดผลและประเมินผล ของแบบสอบถามเน้นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีจำนวน 44 ข้อ ส่วนแบบสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างข้อสัมภาษณ์ ของปัญหาการจัดการเรียนการสอนผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอหนังสือจาก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการวิทยาลัยครูกำแพง และวิทยาลัยครูหลวงพระบาง ซึ่งได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 137 ฉบับและได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครอบคลุม กลุ่มอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดทำข้อมูล ทำโดยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ที่ได้รับการศึกษาและทำการรวบรวม จัดระบบข้อมูล จากนั้นนำไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS for Window เพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์การแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way ANOVA) ทำการแปลผล เพื่อนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย ในการวิเคราะห์ข้อมูล สัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์สาระเนื้อหาการสัมภาษณ์

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาคเหนือของลาว

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สรุปสาระสำคัญของผลการศึกษาดังต่อไปนี้

อาจารย์ในวิทยาลัยครูที่จำแนกเป็นวิทยาลัยครูจากวิทยาลัยครูกำแพง มีจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 47 วิทยาลัยครูหลวงพระบางมีจำนวน 73 คนคิดเป็นร้อยละ 53 และจำแนกตามประสบการณ์สอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคของลาวพบว่า ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี มีจำนวน 50 คนคิดเป็นร้อยละ 36.50 ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปมีจำนวน 87 คนคิดเป็นร้อยละ 63.50 และจำแนกด้านวุฒิการศึกษาของอาจารย์ผู้สอน ชั้นสูง มีจำนวน 43 คนคิดเป็นร้อยละ 31.39 ปริญญาตรีมีจำนวน 77 คนคิดเป็นร้อยละ 56.20 ปริญญาโทมีจำนวน 17 คนคิดเป็นร้อยละ 12.41

อาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยครูภาคเหนือของลาว มีปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเรียงลำดับรายชื่อตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ปัญหาในลำดับแรกคือสอน โดยให้นักเรียนคิดและแก้ปัญหาด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ($\bar{X} = 3.00$, $SD = 1.08$)

สอน โดยฝึกให้ผู้เรียนแก้ปัญหาที่พบ ($\bar{X}=2.95$, $SD=0.91$) การศึกษาเอกสารประกอบการสอน เช่นหนังสือแบบเรียนหลักสูตร ($\bar{X}=2.83$, $SD=1.06$)

อาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยครูภาคเหนือของลาว มีปัญหาในด้านการใช้สื่อการเรียน การสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเรียงลำดับรายชื่อตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ปัญหาในลำดับแรกคือ ความเพียงพอของสื่อการสอนที่มีจำนวนครบถ้วนสำหรับทุกเนื้อหา ($\bar{X}=3.32$, $SD=1.07$) ความเพียงพอของสื่อการสอนที่มีจำนวนเพียงพอกับผู้เรียนในการปฏิบัติ ($\bar{X}=3.29$, $SD=1.00$) การจัดซื้อสื่อการสอนสำเร็จรูป ($\bar{X}=3.16$, $SD=1.00$)

อาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยครูภาคเหนือของลาว มีปัญหาในด้านการวัดผล และ ประเมิน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเรียงลำดับรายชื่อตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ปัญหาในลำดับแรกคือ การจัดทำแบบบันทึกหรือหลักฐานพัฒนาการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}=3.02$, $SD=0.94$) การจัดทำหลักฐานการวัด และการประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{X}=2.81$, $SD=0.86$) การสร้างแบบทดสอบให้ตรวจวัดได้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{X}=2.80$, $SD=0.98$)

จำแนกด้านประสบการณ์สอน

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า อาจารย์ที่สอนอยู่ในวิทยาลัยครูภาคเหนือของลาวมีปัญหาการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและ ประเมินผลโดยจำแนกตาม ประสบการณ์สอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จำแนกด้านวุฒิการศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า อาจารย์ที่สอนอยู่ในวิทยาลัยครูภาคเหนือของลาวมีปัญหาการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดผล และ ประเมินผลโดยจำแนกตามวุฒิ การศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จำแนกด้านวิทยาลัยครู

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า อาจารย์ที่สอนอยู่ในวิทยาลัยครูทั้งใจ และ วิทยาลัยครูหลวงพระบาง พบว่าปัญหาการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผล และ ประเมินผลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

สรุปผลของการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้เป็นหัวหน้าห้องการที่มีนักศึกษาชั้นต้น (ห้องการธรรมดา ห้องการสังคม ห้องการภาษาอังกฤษ และห้องการครูประถม) ในวิทยาลัยครูภาคเหนือของ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยจำแนกออกเป็น 3 ด้านคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผลรายละเอียดดังนี้

ด้านการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือพบว่า อาจารย์ผู้สอนยังไม่มีประสบการณ์เพียงพอเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรแบบใหม่ และยังมีความคุ้นเคยกับการสอนหลักสูตรแบบเก่าจึงทำให้มีปัญหาในการสอนให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด และแก้ปัญหาด้วยการลงมือปฏิบัติจริง การสอนให้ผู้เรียนแก้ปัญหาสิ่งที่พบ นอกจากนี้อาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยครูภาคเหนือที่มีวุฒิการศึกษาสูงเป็นจำนวนมาก ที่ยังไม่ได้เข้าร่วมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

การใช้สื่อประกอบการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือของลาวพบว่าปริมาณสื่อการสอนมีจำกัดไม่เพียงพอกับเนื้อหาในรายวิชาต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ จำนวนห้องเรียน ดำเนินการสอน การจัดซื้อสื่อที่สำเร็จรูปมีน้อย และอุปกรณ์ในห้องทดลองไม่เพียงพอกับการให้นักศึกษาปฏิบัติจริงเช่น วิชา ชีววิทยา เคมีศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ

ด้านการวัดผลและประเมินผล

การวัดผลและประเมินผลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือพบว่า อาจารย์จำนวนมากไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลในหลักสูตรใหม่ เช่นการออกข้อสอบยังไม่สามารถออกข้อสอบให้ครอบคลุมกับเนื้อหาในรายวิชาที่สอนรวมทั้งการวัดผลผู้เรียนเป็นรายบุคคล และการวัดผลตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ในหลักสูตรใหม่

1. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับในวิทยาลัยครูดงไซ

จากงานวิจัยเรื่องศึกษาปัญหาการจัดการเรียน การสอนของอาจารย์วิทยาลัยครูดงไซ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำเสนอข้อมูลได้ดังนี้

สถานภาพของอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ พบว่าจำนวนค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในวิทยาลัยครูดงไซ พบว่าจำนวนอาจารย์ในวิทยาลัยครูที่จำแนกตามวิทยาลัยครู เห็นว่าวิทยาลัยครูดงไซมีจำนวน 64 คนคิดเป็นร้อยละ 47 จำแนกตามประสบการณ์ ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี มีจำนวน 26 คนคิดเป็นร้อยละ 40.60 ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปมีจำนวน 38 คนคิดเป็นร้อยละ 59.40 และจำแนกด้านวุฒิการศึกษาของอาจารย์ผู้สอน ชั้นสูงมีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 34.40 ปริญญาตรีมีจำนวน 35 คนคิดเป็นร้อยละ 54.74 ปริญญาโทมีจำนวน 7 คนคิดเป็นร้อยละ 10.90

อาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยครูกำแพง มีปัญหาในด้าน การจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ถ้าเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ปัญหาในลำดับแรกคือสอนโดยให้นักเรียนคิดและแก้ปัญหาด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ($\bar{X} = 3.17$, $SD = 0.96$) สอนโดยฝึกให้ผู้เรียนแก้ปัญหาที่พบ ($\bar{X} = 3.15$, $SD = 0.83$) สอนโดยให้ผู้เรียนร่วมกันค้นคว้าและหาข้อสรุป ($\bar{X} = 3.09$, $SD = 1.10$)

อาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยครูกำแพง มีปัญหาในด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ถ้าเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ปัญหาในลำดับแรกคือ ความเพียงพอของสื่อการสอนที่มีจำนวนครบถ้วนสำหรับทุกเนื้อหา ($\bar{X} = 3.42$, $SD = 1.09$) ความเพียงพอของสื่อการสอนที่มีจำนวนเพียงพอกับผู้เรียนในการปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.37$, $SD = 0.93$) การจัดซื้อสื่อการสอนสำเร็จรูป ($\bar{X} = 3.31$, $SD = 1.00$)

อาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยครูกำแพง มีปัญหาในด้าน การวัดผล และ ประเมิน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ถ้าเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ปัญหาในลำดับแรกคือ การจัดทำแบบบันทึกหรือหลักฐานพัฒนาการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.17$, $SD = 0.91$) การนำผลการทดสอบไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.06$, $SD = 1.02$) การสร้างแบบทดสอบให้ตรวจวัดได้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.01$, $SD = 0.90$)

ประสบการณ์สอนพบว่าอาจารย์ที่สอนอยู่ในวิทยาลัยครูกำแพงในการพิจารณาแล้วพบว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการจัดการเรียนการสอน การวัดผล และ ประเมินผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การทดสอบความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยครูกำแพง ซึ่งจำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยทดสอบด้วย One - Way ANOVA จากตารางวุฒิการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยครูกำแพง พบว่าอาจารย์ที่สอนอยู่ในวิทยาลัยครูกำแพงทดสอบแล้วพบว่าด้านวุฒิ การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน และ การวัดผล และ ประเมินผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในวิทยาลัยครูหลวงพระบาง

จากวิจัยเรื่องศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครูหลวงพระบาง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอ ดังนี้

สถานภาพของอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ จำนวนค่าร้อยละของ

ผู้ตอบแบบสอบถามในวิทยาลัยครูหลวงพระบาง พบว่าจำนวนอาจารย์ในวิทยาลัยครู ที่จำแนกตามวิทยาลัยครู เห็นว่าวิทยาลัยครูหลวงพระบางมีจำนวน 73 คนคิดเป็นร้อยละ 53 จำแนกตามประสบการณ์ ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี มีจำนวน 24 คนคิดเป็นร้อยละ 32.90 ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีจำนวน 49 คนคิดเป็นร้อยละ 67.10 และจำแนกด้านวุฒิการศึกษาของอาจารย์ผู้สอน ชั้นสูงมีจำนวน 21 คนคิดเป็นร้อยละ 28.80 ปริญญาตรีมีจำนวน 42 คนคิดเป็นร้อยละ 57.50 ปริญญาโทมีจำนวน 10 คนคิดเป็นร้อยละ 13.70

อาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยครูหลวงพระบาง มีปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ถ้าเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ปัญหาในลำดับแรกคือ สอนโดยให้นักเรียนคิดและแก้ปัญหาด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ($\bar{X}=2.84$, $SD=1.16$) สอนโดยฝึกให้ผู้เรียนแก้ปัญหาที่พบ ($\bar{X}=2.78$, $SD=0.94$) การวิเคราะห์หลักสูตรในส่วนจุดมุ่งหมายและคำอธิบายรายวิชา ($\bar{X}=2.75$, $SD=0.92$)

อาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยครูหลวงพระบาง มีปัญหาในด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ถ้าเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ปัญหาในลำดับแรกคือ ความเพียงพอของสื่อการสอนที่มีจำนวนเพียงพอกับผู้เรียนในการปฏิบัติ ($\bar{X}=3.23$, $SD=1.04$) ความเพียงพอของสื่อการสอนที่มีจำนวนครบถ้วนสำหรับทุกเนื้อหา ($\bar{X}=3.23$, $SD=1.06$) การจัดซื้อสื่อการสอนสำเร็จรูป ($\bar{X}=3.02$, $SD=0.99$)

อาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยครูหลวงพระบาง มีปัญหาในด้านการวัดผล และ ประเมิน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ถ้าเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ปัญหาในลำดับแรกคือ การจัดทำแบบบันทึกหรือหลักฐานพัฒนาการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}=2.89$, $SD=0.95$) การจัดทำหลักฐานการวัด และการประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{X}=2.68$, $SD=0.91$) การเตรียมแบบฟอร์มเครื่องมือวัด และประเมินผล ($\bar{X}=2.64$, $SD=0.96$)

ประสบการณ์สอนพบว่าอาจารย์ที่สอนอยู่ในวิทยาลัยครูหลวงพระบางในการพิจารณาแล้วพบว่าด้านการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดผล และ ประเมินผลแตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

การทดสอบความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยครูหลวงพระบาง ซึ่งจำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยทดสอบ One - Way ANOVA พบว่าอาจารย์ที่สอนอยู่ในวิทยาลัยครูหลวงพระบางในด้านวุฒิการศึกษาแล้วเห็นว่าด้านการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน และ การวัดผลและประเมินผลแตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาปัญหา การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครูภาคเหนือในระบบ 11+3 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่าปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และการวัดผล ประเมินผลมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวิทยาลัยครูมีการปฏิรูปหลักสูตร การสอนหลายด้านทั้งในด้านการบริหาร การจัดการครูมาตรฐานการศึกษาการเรียนรู้และอื่น ๆ ทำให้มีการตื่นตัวที่ปฏิรูปการเรียนการสอน ซึ่งวิทยาลัยครูภาคเหนือในระบบ 11+3 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อาจจะยังไม่มีความพร้อมต่อการจัดการเรียนรู้ ดังที่ (สุวัฒน์ เงินจำ, 2543, หน้า 6 อ้างถึงใน ทิศนา แจมมณี, 2541) กล่าวไว้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด คือสำคัญที่เป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา เป็นการกระตุ้นเตือนให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้หันมา ทบทวนตรวจสอบความคิด ความเชื่อและการปฏิบัติพร้อมทั้งตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และพันธกิจใหม่ในการจัดการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนสร้างเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณลักษณะ ตามความ มุ่งหวังของสังคม จากสาเหตุดังกล่าวจึงพบว่าปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ วิทยาลัยครูภาคเหนือในระบบ 11+3 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ จรรยา กสิกรรม (2543, หน้า 80) ที่ศึกษาปัญหาการดำเนินงานวิชาการในทัศนะ ของผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษิตตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง พบว่าปัญหาด้านการดำเนินงานวิชาการ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียน การสอนและด้านการ วัดผลและประเมินผล มีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาปัญหาการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครูภาคเหนือใน ระบบ 11+3 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นรายด้านพบว่า

1.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน ของด้านการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ วิทยาลัยครูภาคเหนือในระบบ 11+3 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวพบว่ามีปัญหาอยู่ใน ระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูส่วนใหญ่จะยังคงยึดถือการจัดการเรียนการสอนแบบตำรา แบบเก่า แต่ในการจัดการเรียนการสอนตำราใหม่ผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทที่ในผู้อำนวยการ ความสะดวก (facilitator) คือเป็นผู้จัดประสบการณ์ รวมทั้งการใช้สื่อการเรียนการสอนและ การวัดผลและการประเมินผล ซึ่งอาจารย์วิทยาลัยครูภาคเหนือในระบบ 11+3 สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาวยังมีประสบการณ์ไม่เพียงพอในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรใหม่ จึงทำให้ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ สมยศ

เนินสุวรรณ (2543, หน้า 81) พบว่าครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการสอนโดยให้นักเรียนคิดและแก้ปัญหาด้วยการลงมือปฏิบัติจริงเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเป็นอันดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการเรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะต้องสนใจศึกษาค้นคว้า ปฏิบัติ แก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ถ้าผู้เรียนขาดความสนใจและอาจารย์ไม่ปรับบทบาทการสอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความสนใจในการเรียนรู้ ด้วยตนเองก็จะทำให้เกิดปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องมุ่งตัวนักศึกษา ให้เป็นผู้ลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตัวของนักศึกษานเอง จัดให้นักศึกษาเรียนเป็นกลุ่มย่อยให้ร่วมด้วยช่วยกันแก้ปัญหาและการทำงานที่อาจารย์มอบหมายจนสำเร็จตามเป้าหมาย (วัฒนาพร รัชงษ์, 2539, หน้า 46)

1.2 ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ของอาจารย์วิทยาลัยครูภาคเหนือในระบบ 11+3 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนจะเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพวิทยาลัยครูจะต้องมีการจัดเตรียมสื่อให้เพียงพอแก่ผู้เรียน ซึ่งการใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพก็คือการจัดให้มีอุปกรณ์การเรียนการสอนตามหลักการที่กำหนดให้ครบถ้วนทุกกลุ่มประสบการณ์ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้สื่อการเรียนการสอนให้ตรงกับวัตถุประสงค์เนื้อหา และกิจกรรมของนักศึกษาสามารถนำสื่อที่มีอยู่รอบตัวมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ได้ผลดีด้วยเหตุนี้จึงทำให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับจรยา กสิกรรม (2543, หน้า 82) พบว่าด้านสื่อการเรียนการสอนในทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอนพบว่ามีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าปัญหาอันดับแรกซึ่งอยู่ในระดับปานกลางคือ ความเพียงพอของสื่อการสอนที่มีจำนวนครบสำหรับทุกเนื้อหา ทั้งนี้เพราะผลการพัฒนาเทศบาลเมืองสุรินทร์ที่ผ่านมาพบว่าปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การนิเทศงาน (กองวิชาการและแผนงานเทศบาลเมืองสุรินทร์, 2545, หน้า 27 – 28) ด้วยเหตุนี้การใช้สื่อการสอนที่มีจำนวนครบสำหรับทุกเนื้อหาจึงเป็นปัญหาระดับแรกและอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการวัดผลและประเมินผล ของอาจารย์วิทยาลัยครูภาคเหนือในระบบ 11+3 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะว่าใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน นั้นครูผู้สอนยังไม่พร้อมและขาดความรู้ในการใช้เครื่องมือที่ถูกต้อง เครื่องมือบางชนิดเกณฑ์การประเมินค่อนข้างวัดผลยาก ได้แก่การประเมินตามสภาพจริงซึ่งต้องเน้นการประเมินภาคปฏิบัติ โดยต้องจัดทำเพิ่มสะสมงานดังนี้ วัฒนาพร

ระงับทุกข์ (2539, หน้า 53) พบว่า วิธีการวัดและการประเมินที่ยอมรับกันว่าสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางคือการประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) เพราะเป็นวิธีการที่สามารถหาความสามารถและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียนและยังเป็นข้อมูลสำคัญที่สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจผลการเรียนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้ ปัญหาด้านการวัดผลและประเมินผลจึงพบปัญหาในระดับกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เป็นปัญหาอันดับแรกซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การสร้างแบบทดสอบให้ตรวจวัดให้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ ทั้งนี้เป็นเพราะ ครูส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์ความชำนาญในการวัดผลและประเมินผล ซึ่งดังที่กล่าวมาแล้วว่าในการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผลต้องมีความหลากหลายและต้องใช้วัดได้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้งนี้เพราะ ครูส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์ความชำนาญในการวัดผลและประเมินผล ซึ่งดังที่กล่าวมาแล้วว่าในการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผลต้องมีความหลากหลายและต้องใช้วัดได้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งครูจะต้องมีการศึกษาการใช้เครื่องมือวัดผลเป็นอย่างดีด้วยเหตุนี้ การสร้างแบบทดสอบให้ตรวจครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ จึงเป็นปัญหาอันดับแรกซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครุภาคเหนือในระบบ 11+3 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่าอาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี และที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปมีปัญหาการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านคือด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยครุภาคเหนือเกิดจาก การปฏิรูปหลักสูตรการสอนหลายด้านทั้งด้านการบริหาร การจัดการมาตรฐานการศึกษา การเรียนรู้และอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านการเรียนรู้ ผู้เรียนเป็นผู้มีความสำคัญที่สุดและผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ (ประเวศ วสี, 2543, หน้า 2 อ้างถึงใน ทิศนา แขมมณี, 2541) กล่าวได้ว่าหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้คือ การปฏิรูปจาก การผู้เรียนเป็นตัวตั้งหรือที่เรียกว่าผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด โดยครูจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ กิจกรรม และการทำงานอื่นนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้านทั้งกาย ทางจิตหรือ อารมณ์ทางสังคม และสติปัญญาซึ่งรวมถึงการพัฒนาทางจิตวิญญาณด้วย ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยครุภาคเหนือของลาว ที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี และมีประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ยังขาดประสบการณ์ในด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล เพราะเป็นการ ปฏิรูปหลักสูตรการสอนแบบใหม่ในวิทยาลัยครุ

ของลาว

ไพรินทร์ คูปริก (2547, หน้า44) พบว่ามีประสบการณ์มากหรือน้อยควรพิจารณาจากความชำนาญในการปฏิบัติงานผู้ที่เคยทำงานมานานอาจไม่แน่ว่าจะมีความชัดเจน ในการทำงานมากกว่าผู้ทำงานในระยะอันสั้นจึงไม่ถือว่าระยะเวลาเป็นเกณฑ์ในการจัดประสบการณ์ นอกจากนี้ สุนทยา วิชชุรัมย์ (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน ในจังหวัดสงขลา พบว่าระดับการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนอาชีวศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูอาจารย์ทั้ง โดยส่วนรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนอาชีวศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนที่มีอายุ เพศต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนอาชีวศึกษาตามทัศนะครู อาจารย์ที่มีประสบการณ์ ในตำแหน่งต่างกัน

3. การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครูภาคเหนือในระบบ 11+3 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่าอาจารย์ผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างก็มีปัญหาการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและเป็นรายด้าน ทุกด้านคือด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระทรวงศึกษาธิการของลาว ได้มีฝึกรอบมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรใหม่ให้อาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยครูและอาจารย์ผู้สอนได้มีโอกาสเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ที่ถูกสอนได้อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรศิริ เสกศักดิ์สุข (2548, หน้า 35) ได้สรุปฐานะบทบาทผู้บริหารควรให้การสนับสนุนการทำโครงการดังนี้

3.1 ด้านขวัญและกำลังใจผู้บริหารควรให้การสนับสนุนอาจารย์ที่มีความสนใจที่จะทำกิจกรรมดังกล่าว โดยการส่งไปอบรม หรือจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้อาจารย์เหล่านั้นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำโครงการในทุกสาระวิชา

3.2 สนับสนุนให้อาจารย์มีโอกาสได้ทำผลงานทางวิชาการจากกิจกรรมที่จัดซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ความดีความชอบและการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ

4. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ที่สอนอยู่ในวิทยาลัยครูคังไซและวิทยาลัยหลวงพระบางพบว่าด้านการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอนและด้านการวัดผลและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่าวิทยาลัยครูหลวงพระบางเป็นสถานที่ศึกษาเกิดก่อนวิทยาลัยครูคังไซ และมีอาคารสถานที่อุปกรณ์ เช่น ห้องเรียน

สื่อการเรียนการสอน ประสบการณ์สอน ทักษะการสอน มีอาจารย์ที่จบปริญญาโทในรายวิชาหลักมากกว่าวิทยาลัยครูกำแพง จึงทำให้วิทยาลัยครูหลวงพระบางและ วิทยาลัยครูกำแพง มีปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และ การวัดและประเมินผลจึงมีความแตกต่างกันตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครูภาคเหนือในระบบ 11 + 3 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะเสนอแนะให้ผู้บริหารระดับต่าง ๆ ของวิทยาลัยครูภาคเหนือในระบบ 11 + 3 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวพิจารณาใช้เป็นแนวทางแก้ปัญหาดังต่อไปนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยครูภาคเหนือของ สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ควรเน้นการสอนแบบทำให้ผู้เรียนคิดและแก้ปัญหาด้วยการลงมือปฏิบัติจริง โดยฝึกให้ผู้เรียนแก้ปัญหาที่พบ พร้อมกับการศึกษาเอกสารจากหลายที่เพื่อประกอบใส่การจัดการเรียนการสอนเช่นหนังสือแบบเรียนวารสาร และข้อมูลจาก Internet เพื่อให้นักศึกษามีความสนใจ และได้เรียนทฤษฎีไปเคียงคู่กับภาคปฏิบัติตัวจริงมากขึ้น จึงทำให้นักศึกษามีความสนใจกับเนื้อหาในสิ่งที่สอนมากขึ้น

2. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน วิทยาลัยครูควรรหาสื่อการสอนให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียนและมีจำนวนครบถ้วนเหมาะสมกับแต่ละรายวิชาเรียน มีการจัดซื้อสื่อการสอนสำเร็จรูปเช่นคอมพิวเตอร์ กวีตองจุดบรรทัด เทป และตำราการสอนให้มากขึ้น

3. ด้านการวัดผลและประเมินผล อาจารย์ผู้สอนควรมีการประเมินผู้เรียนหลายวิธี โดยเฉพาะการวัดผลแบบบันทึกหรือหลักฐานพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล การออกข้อสอบควรครอบคลุมกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ดังนั้นวิทยาลัยครูควรจัดอบรมเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือการวัดผลและประเมินผล ให้อาจารย์ผู้สอนมากขึ้นเพื่อทำให้อาจารย์ผู้สอนมีความเข้าใจในการวัดผลเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่

4. อาจารย์ในวิทยาลัยครูกำแพง และวิทยาลัยครูหลวงพระบางควรมีการแลกเปลี่ยนบทเรียนร่วมกันมากขึ้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเช่น ด้านการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล เพื่อทำให้การจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยครูภาคเหนือมีการพัฒนาดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. วิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้มีหลากหลายมากขึ้น
2. ควรวิจัยเพื่อประเมินหลักสูตรที่มีความครอบคลุมรวมถึงการวิจัยพัฒนาหลักสูตรให้เป็นสากลมากขึ้น

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University